

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра німецької та романської філології

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ ТА УЧНІВ НА УРОЦІ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 471 групи
Спеціальності: 014.02 Середня освіта
(Мова і література французька,
англійська)
Освітньо-професійної програми:
Середня освіта (Мова і література
французька)
Руденко Ангеліна Андріївна
Керівник: к. п. н., доцент Голотюк О.В.
Рецензент: к. ф. н., доцент Ткаченко Л.Л.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи педагогічної взаємодії на уроці іноземної мови.....	5
1.1. Поняття «педагогічне спілкування». Психолого-педагогічні особливості педагогічного спілкування на уроці іноземної мови.....	5
1.2. Особливості взаємодії вчителя та учня на уроці іноземної мови.....	15
РОЗДІЛ 2. Методика організації педагогічного спілкування на уроці іноземної мови у середній школі.....	30
2.1. Методичні вміння вчителя іноземної мови.....	30
2.2. Комплекс вправ для організації педагогічної взаємодії на уроці французької мови з урахуванням вікових особливостей учнів молодшої, середньої та старшої школи.....	32
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41
ДОДАТКИ.....	44

ВСТУП

У наш час проблема викладання іноземної мови в школі є актуальною. Традиційно вважається, що успіх педагогічної діяльності залежить від знання педагогіки, свого предмета, від володіння його методикою. Все це є професійною майстерністю вчителя. Одною з центральних проблем у педагогіці, в наш час, займають форми взаємодії вчителя та учнів. Провідною формою взаємодії під час навчального процесу є спілкування. Педагогічне спілкування виступає основним засобом рішення задач навчання, виховання та особистісного розвитку учнів та спрямовано на створення сприятливого психологічного клімату, оптимального стану навчально-педагогічного процесу та ефективного досягнення педагогічної мети.

Система педагогічної освіти, яка має спрямованість на перспективу, повинна надати вчителям можливість здобуття знань і набуття вмінь, які дозволять орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, ефективно застосовувати засоби та методи доступу до інформаційних ресурсів та інформаційних комунікацій, практично використовувати сучасні педагогічні технології.

При розгляді питання ми враховували досвід провідних науковців, які досліджували форми взаємодії вчителя та учнів, педагогічне спілкування та професійну майстерність вчителя (Барбіна Є.С., Зязюн І.А., Зимня І.А., Пассов Е.І., Лебедик М.П., Радул В.В. та ін).

Актуальність роботи визначається згідно з актуальністю проблеми формування методичної компетенції майбутніх учителів іноземних мов загальноосвітньої школи. Вона зумовлюється низкою чинників. Розбудова української державності, орієнтація на євроінтеграцію висувають перед вітчизняною системою освіти вільне володіння громадянами іноземними мовами, і відповідно вагомість професійної, в тому числі методичної, підготовки вчителів іноземної

мови. В свою чергу, вміння вчителя правильно організовувати навчальний процес, а особливо — вміння ефективно взаємодіяти з учнями, слугує вагомою передумовою успішного оволодіння іноземної мови школярами.

Мета роботи — виявити роль взаємодії вчителя іноземної мови під час здійснення навчально-виховного процесу в середніх навчальних закладах.

Об'єктом дослідження є процес взаємодії вчителя та учнів на уроці іноземної мови.

Предметом нашого аналізу є форми взаємодії вчителя та учнів на уроці іноземної мови, теоретичні основи, різновиди та шляхи їх ефективного використання.

Основними завданнями дослідження є:

- 1) ознайомитись з науково-методичною літературою з теми;
- 2) розглянути поняття «педагогічного спілкування»;
- 3) виявити психолого-педагогічні особливості педагогічного спілкування вчителя з учнями на уроці, визначити методи, якими повинен оперувати сучасний вчитель іноземної мови;
- 4) висвітлити комплекси вправ для організації педагогічної взаємодії на уроці французької мови з урахуванням вікових особливостей учнів молодшої, середньої та старшої школи.

При виконанні наукової роботи використовувалися такі **методи**: спостереження на уроком французької мови в школі та аналіз форм взаємодії вчителя та учнів на уроці французької мови.

Практичне значення роботи: у роботі висвітлені технології реалізації ефективної педагогічної взаємодії на уроці іноземної мови, які можуть бути використані в системі шкільної освіти.

Структура роботи обумовлена її метою та завданнями й складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

Теоретичні основи педагогічної взаємодії на уроці іноземної мови

1.1. Поняття «педагогічне спілкування». Психолого-педагогічні особливості педагогічного спілкування на уроці іноземної мови

Усне та письмове спілкування використовує чотири види мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання та письмо. Навчання цим видам діяльності повинно здійснюватися одночасно та взаємопов'язано, але при диференційованому підході до кожного з них. В основі функціонування кожного виду лежать однакові психічні процеси та психолінгвістичні закономірності. У реальному спілкуванні людина читає та обговорює прочитанне, іноді роблячи при цьому записи, що дозволяють краще запам'ятати та за потреби відтворити необхідну інформацію. Інакше кажучи, ці види діяльності як способи спілкування тісно переплітаються один з одним. Тому і під час навчального процесу — навчання говорінню повинно проходити у тісному зв'язку з формуванням вмінь розуміти написаний або сказаний текст, та, навпаки, після прочитання або прослуховування тексту учні можуть висунути свою думку з приводу змісту (як за допомогою усного так і писемного мовлення). Зазвичай підготовку усних висловлювань супроводжує писемна фіксація необхідної інформації. У той же час диференційований підхід до навчання читання, говорінню, аудіюванню та письму обумовлений специфічними особливостями кожного з цих видів, повинен братися до уваги під час відбору матеріалу для продуктивного та рецептивного засвоєння, використання адекватних вправ, що враховують особливості рецептивних та продуктивних видів мовленнєвої діяльності, при відборі стратегій усно-мовленнєвих і

письмових форм спілкування.

Ключовою проблемою у педагогіці є спілкування. Саме воно виступає засобом вирішення задач навчання, в ході якого відбувається формування, розвиток і виховання особистості, створюючи доцільний психологічний клімат, який сприяє сприятливому навчальному процесу, задля досягнення педагогічної мети. Його продуктивність визначається цінностями та цілями освіти й спілкування, як первинними для здійснення педагогічного процесу. Визначенні цілі та цінності повинні бути прийнятими всіма учасниками спілкування в якості імператива їх особистої поведінки.

На думку Зимньої І. на сьогодні спілкування в педагогіці інтерпретується як «Багатоплановий процес організації, встановлення та розвитку комунікації, взаєморозуміння та взаємодії між учнями та вчителями, породжуваний цілями, характером та змістом їх спільної діяльності» [12, с.175].

Виходячи з цього, можна сформулювати провідні характеристики педагогічного спілкування:

1. Педагогічне спілкування — це паралельне використання мовних і немовних засобів співучасниками процесу, де «немовний» початок являє собою характер мети. А мова виступає засобом реалізації цих взаємодій. Тому організація взаємозв'язків на уроці вимагає застосувати процеси опановування іноземної мови в предметно-комунікативну діяльність [33, с. 21-27].

2. Мотив і мета — корінь будь-якого спілкування; тобто з яким наміром почався діалог, з якою метою щось пишеться або сприймається на слух. Отже, педагогічне спілкування — система процесів, орієнтованих на соціальну взаємодію. В ході навчального процесу, необхідно формувати причину мовних і немовних дій учнів як під час навчання засобом спілкування, так і діяльності спілкування. Учень повинен чітко уявляти мету своїх мовленнєвих дій та їх результат [33, с.

221].

3. Активне спілкування між людьми повинно супроводжуватися порозумінням і взаємовпливом. Але так само відомо, що процес педагогічного спілкування не завжди відповідає цьому і досить часто далекий від повного розуміння і необхідного рівня контакту: йому перешкоджають різні психологічні та соціальні бар'єри учасників спілкування, а в міжкультурних випадках до цього переліку входять і культурні бар'єри [13, с. 40].

Психологічні бар'єри обумовлені соціальними обмеженнями у засвоєнні культури, а також соціальною диференціацією. Психологічні чинники зумовлені сором'язливістю, психологічною несумісністю, замкнутістю, недовірою та ін. Культурні бар'єри пов'язані з приналежністю до різних культурних структур, відмінним звичкам в побуті і традиціях.

У навчальному процесі, мета якого розвинути здатність до комунікації, потрібно навчати дітей формулювати мовну поведінку і досягати взаєморозуміння з носіями іноземних мов. Зауважимо, що процеси згоди й інтеграції є лише передумовою до реалізації взаємного розуміння. Досягнення розвитку уміння міжкультурного спілкування, що є центральною метою навчання іноземних мов, реальне тільки в умовах цього спілкування, а це значить, що безпосередньо сам процес спілкування є засобом здійснення мети, засобом навчання.

У природі педагогічного спілкування відокремлюють поведінкову, мотиваційну та когнітивну складові: поведінкова включає особливості сприйняття та взаємодії людей один з одним; мотиваційна складова — теоретичні поняття та основи педагогічного процесу на уроці іноземної мови в середній школі. Включає аналіз потреб і мотивів в основі спілкування, когнітивна складова показує необхідність комунікативних знань про те, як будувати відносини і розв'язувати проблеми [6, с. 110].

Виділимо основні компоненти педагогічного спілкування:

1. Соціально-орієнтоване спілкування, здійснення якого відбувається за допомогою лекцій, виступів, різних оповідань, доповідей та ін, звернених до певної аудиторії (класу). Викладач або доповідач виступає у ролі «активатора» соціальної активності, він представляє суспільство та об'єднує аудиторію, слухачів навколо соціального завдання, мети й формує умови для соціального впливу.

2. Предметно-орієнтоване спілкування в групі. Мета й мотивація такої форми і його предмет охоплюють організацію взаємодій в колективі, спільну діяльність (праці, навчанні). Перше місце займають виробничі відносини.

3. Психологічні взаємини являють собою особливу форму спілкування, при якій взаємовідносини суб'єктивно для людини стоять у центрі; вона іноді не здогадується, що за ними приховані відносини громадські.

4. Особистісно-орієнтоване спілкування являє собою спілкування суб'єктів освітньо-виховного процесу один з одним. Воно спрямоване на вирішення особистісних завдань, в тому числі в процесі спільної справи.

Системними властивостями, що детермінують специфіку прояву — є функції педагогічного спілкування. Виділяють чотири основних: комунікативно-стимулююча, емоційно-коригуюча, інформаційно-навчальна і контрольна-оцінна функції.

Комунікативно-стимулююча функція в педагогічному спілкуванні поєднує в собі індивідуальну, групову та фронтальну форми пізнавально-навчальної діяльності, а також організацію взаємної допомоги та дій з орієнтуванням на педагогічне співробітництво. Процес розуміння учнів того, що вони повинні взяти до уваги, дізнатися на даному етапі навчання — мета цієї функції.

Інформаційно-навчальна функція діє для демонстрації місця навчальної дисципліни у сфері майбутньої діяльності школяра. Це потрібно для правильного світогляду та орієнтування учня в

громадському і культурному житті, забезпечення активності рівня інформаційної місткості уроків і його повноцінність у співвідношенні з емоційними викладами матеріалу.

Емоційно-коригуюча функція педагогічного спілкування реалізується через впровадження у навчальний процес принципів «переможного» навчання та «відкритих перспектив» в процесі зміни діяльності. Вона забезпечує довірчі відносини учня із викладачем, підвищення результативності та, відповідно, якості виховного процесу.

При контрольно-оціночній функції мета педагогічного спілкування полягає в організаційному моменті, а саме в формуванні взаємоконтролю вчителя та учня в загальному аналізі навчально-виховного процесу або його етапу.

Можна зробити висновок, що основна форма організації педагогічного процесу — педагогічне спілкування. Дієвість педагогічного процесу можна визначити, проаналізувавши цілі і цінності освіти і, звичайно ж, спілкування, необхідного при цьому.

Мовна взаємодія учнів на уроках іноземної мови має психологічні особливості, які було б бажано розглянути в асоціації з інтерактивним підходом до вивчення іноземної мови. Такий підхід цілком порівнянний з психологічною моделлю освоєння мови. Людина вчиться мислити під час спілкування з іншими. Існує три типи регуляції, які проходять учні вивчаючи іноземну мову:

1. Регуляція об'єкта. У цьому випадку учень більш стурбований тим, як правильніше сформулювати своє висловлювання, а не тим, що слід сказати.

2. Регуляція інших. При таких ситуаціях висловлювання одного партнера супроводжується коментарями та різними зауваженнями іншого.

3. Саморегуляція. Виражається у тому, що при висловлюванні людина відчуває себе вільно і невимушено, чітко кажучи про свої думки

й бажання.

У цих видах регуляції зображуються три головні компоненти навчальної атмосфери: мова, яку вивчають, вчитель та учні.

При аналізі взаємодій між вчителем та учнем потрібно виділити, що дії викладача являють собою різноманіття педагогічних впливів на вихованців: розуміння і пояснення мовних матеріалів та явищ, показ мовних зразків і організацій, контроль над роботою учнів. Із самого початку навчання іноземної мови повинні закладатися ази мовного спілкування за допомогою моделювання дійсних ситуацій незалежно від їх простоти та обмеженості. Слідуючи з цього, дії, які пропонують зробити учням вимагають неформального підходу та обмежених рішень комунікативних завдань [7, с.49].

При спілкуванні між викладачем і учнем велике значення мають психологічні закономірності в формуванні панівної мотивації у школярів. Вчителю потрібно спілкуватися іноземною мовою, спираючись на дійсні бажання учнів, оскільки це є важливою, необхідною діяльністю в області іноземного мовлення. Частою причиною відсутності потреби в спілкуванні — є недостатність іншомовного середовища. При такому розкладі провідну мотивацію у дітей можна відтворити на впровадженні багатьох аспектів контексту загальних навчальних і соціальних мотивів учнів. Контакткування учнів один з одним в процесі навчання — найважливіша частина навчального партнерства. Його важливість обумовлена особливостями психічного і фізичного розвитку школярів. До початку навчання іноземної мови в школах діти стають того віку, коли відносини з однолітками є центральною діяльністю, яка визначає подальший напрямок у розвитку особистості. Це стає провідним інтересом. Тоді учні лише стоять на порозі освоєння всіх труднощів у взаєминах між людьми, будучи в колективі або працюючи в одній сфері.

Під час організації навчального процесу і контролю спілкування

учнів один з одним, вчителю іноземної мови обов'язково необхідно взяти до уваги психологічні аспекти та характеристики спільного навчання. Йому потрібно орієнтуватися на вже отриманий досвід, рівень особистісного, фізичного та інтелектуального розвитку, особливості психіки дитини (пам'яті, мислення, сприйняття та засвоєння інформації) та ін.

Найпростіший тип в організації співпраці може бути створений в умовах, коли спільний для групи учнів предмет або процес діяльності розділений на фрагменти або частини, а кожний учень, знаходячись у групі, самостійно виконує частину загально групового процесу одночасно з усіма або по черзі. Але задача поставлена так, що спільний правильний результат буде отриманий тільки у випадку, якщо кожен учень правильно виконає свою частину. Якщо через певні причини хтось з учнів неправильно виконує свою задачу, виникає необхідність з'ясувати причини невдачі та знайти «винуватця», а також способи контролю кожного учня. Вчитель оцінює загальний результат спільної діяльності, а діти самостійно оцінюють вклад кожного учня групи. Під час процесу такого типу співробітництва школярі мають змогу засвоїти культуру та найелементарніші форми спілкування.

У навчальному процесі співпраця є мережею сприянь по чотирьом типам:

1. «учитель-учень»;
2. «учень-учень»;
3. « загально групова взаємодія учнів у класі»;
4. «учитель-учительський колектив».

Важливо знати, що такі лінії як учитель-учень і учень-учень завжди взаємопов'язані і доповнюють одна одну, це обумовлено громадським напрямком навчальної діяльності [8, с 15].

Якщо говорити про випадки співпраці між учителем і учнем, то динаміка становлення їх сприяння, розроблена В.П. Панюшкіним

(кандидатом психологічних наук), розкриває шість мінливих в становленні нових діяльностей форм навчального співробітництва і ділиться на дві фази:

Перша фаза — це «залучення» у діяльність:

- розподіл дій між учителем і учнями;
- дії, імітовані учнями;
- наслідувальні дії учнів.

Друга фаза являє собою «узгодження діяльності» учнів з учителем:

- самоорганізовані дії школярів;
- саморегульовані дії школярів;
- самоспонукаючі дії школярів.

Передбачається також і третя фаза, яка включає до себе співпрацю в поліпшенні освоєння діяльності.

Невдачі і відсутність прогресу в роботі викладачів та розчарування в педагогічній справі відбуваються через відсутність досвіду будувати взаємини з учнями. Доцільні ж відносини підвищують бадьорість, гарний настрій і сприяють прогресу у творчій та пізнавальній активності у дітей. Становлення на рівень особистісного сприяння означає перехід його до співпраці між учителем і учнями.

На сьогоднішній день вивчення іноземної мови дітьми ґрунтується на індивідуально організованому різновиді спілкування, а не на самостійному розборі учнем навчального матеріалу. Організація взаємодій між учнями і вчителем є важливою властивістю цього комунікативного процесу. У його ході учень отримує мовленнєвий досвід спілкування іноземною мовою. Тобто, навчання іноземної мови являє собою, перш за все, спільну узгоджену діяльність між вчителями та учнями і учнями між собою.

Процес навчання іноземної мови — складний акт спілкування, що складається і володіє рисами більш простих актів. Урок складається з

перерахованих вище фаз, а саме: орієнтування в умовах дії і установи на її виконання, самоконтроль. Кожній фазі спілкування, під час конкретного етапу уроку, відповідають певні дії учнів та вчителя. Дієвість уроків з іноземної мови прямо пропорційна до ступеня узгодженості дій між учнями та викладачами і якщо спостерігається порушення їх зв'язку, то відбувається і порушення взаємодій вчителя та учнів, результатом чого стає порушення їх діяльності.

У деяких випадках причиною таких порушень стає сам викладач у зв'язку з невідповідністю його дій із завданнями кожної частини навчального процесу та формами організацій навчальної діяльності виконуваної учнями. Успішне завершення навчальних процесів залежить від особистісних взаємодій між учнями, вибудованого взаєморозуміння, що являє собою основу співдружності на уроках. Тому, навіть якщо викладач буде мати максимально хорошу педагогічну підготовку і навички сприятливо планувати свої дії, але при цьому відносини з учнями не будуть складатися, ефективність навчання стає мінімальною [12, с. 19].

Існує психологічний закон, що підкреслює взаємозв'язок діяльності і особистісного розвитку. Він лежить в основі розуміння необхідності педагогічної системи і взаємодій, в наслідок роботи яких розкриваються практичні, наочні і душевні системи здібностей. Основним методом стимуляції самоактуалізації дитини є взаємодія. Це також підкріплено міжіндивідуальним впливом, в центрі якого лежить оцінка власних сил і взаємне розуміння. Досвід практики в навчанні іноземної мови наочний приклад того, що ефективність уроків залежить від здатності викладача формувати умови і ситуації в яких учні засвоюють мову як засіб. Поява нових педагогічних технологій, а саме проектної методики, методики співробітництва, педагогічної майстерні та ін. сприяє індивідуально мріяти і творити кожній дитині та навчитися жити, працювати, мислити самостійно і колективно. Коли мова заходить

про педагогічне та навчальне співробітництво, мається на увазі наявність основних взаємодій між учителем і учнем, учнів між собою та взаємодію вчителів як прояв спільної навчальної діяльності та міжпредметних зв'язків.

Учні мають різні комунікаційні навички, швидко сприймаючи інформацію, або ж навпаки — ті, кому треба застосувати додаткові заходи для осмислення почутого, на що потрібна різна кількість часу. Відверто кажучи, діти соромляться задавати питання при всій аудиторії, що призводить до додаткових ускладнень, власне, іноді вони навіть не усвідомлюють що конкретно вони не розуміють і через це не можуть правильно сформулювати питання, а це не дає заглибитися в матеріал.

Кращим рішенням буде об'єднати дітей у групи, дати їм тему завдання, роздаючи кожному свою роль для його виконання — у даному випадку виникає ситуація, коли кожен відповідає за свій результат, при цьому будучи небайдужим до результату спільної роботи. Відстаючі учні в такому середовищі намагаються з'ясувати всі незрозумілі питання у сильніших для кращої результативності. У свою чергу учні, які сильніші в потрібному аспекті знань, будуть зацікавлені у виконанні поставленого завдання і в поглибленні знань дітей слабкіших. До речі, це дає можливість і самому перевірити розуміння питання. Ось так, досить взаємовигідно і корисно. Саме такий зміст навчання дітей у співпраці.

Форма діалогу між дітьми і дорослими, створює комфортні умови для кращого засвоєння матеріалу, сходження до нових відкриттів та нових знань, вона ж педагогічна майстерня. Форма відносин, в якій кожен творець свого глечика, авжеж, не без особистісних взаємозв'язків.

Вважається, що вчитель зобов'язаний:

- створювати сприятливу та комфортну атмосферу для розвитку;
- мотивувати учня, пробуджувати інтерес до теми, що

вивчається;

- не забувати про рівність і працювати спільно;
- не давати результат, а навчити способу його досягнення.

Дана технологія має на меті створити найбільш сприятливу атмосферу для особистісного саморозвитку, усвідомлення свого призначення, місця в суспільстві і світі, його закономірностей.

У висновку ми відзначимо, що при аналізуванні особливостей співробітництва вчителя з учнем виявилось, що багатогранний вплив на учнів, введення мовного матеріалу, пояснення мовних явищ, демонстрація мовних зразків, інструктаж, опитування, формування і контроль роботи школярів — це те, з чого складається педагогічна діяльність в цілому. Але, насамперед, уроки іноземної мови повинні супроводжуватися засвоєнням основ мовного спілкування за допомогою імітації реальних ситуацій незалежно від їх простоти і обмеженості.

1.2. Особливості взаємодії вчителя та учня на уроці іноземної мови

Педагогічна взаємодія — це навмисний контакт вчителя й учнів, наслідком якого є взаємні зміни в їх поведінці, діяльності та відносинах. Цей контакт може біти як тимчасовим, так і довготривалим. Педагогічна взаємодія становить сутнісну характеристику педагогічного процесу, який є спеціально організованим взаємодією педагогів і учнів, з приводу змісту освіти з використанням засобів навчання і виховання (педагогічних засобів) з метою вирішення завдань освіти, спрямованих на задоволення як потреб суспільства, так і самої особистості в її розвитку і саморозвитку.

Ключове місце у здійсненні навчально-виховного процесу в школі завжди займав і займає вчитель. Він виступає як ініціатор, організатор та керуючий цього процесу. Вчитель іноземної мови

повинен чудово володіти мовою як системою слів, що мають певне значення, логічно виражати приналежність певних об'єктів до предметного світу, а також володіти мовленнєвою компетенцією. Але використання і розвиток мови не обмежується формуванням знань.

Коли вчитель іноземної мови вживає те чи інше слово і тим самим вводить те чи інше поняття, то і він, і учні повинні мати на увазі одне й те ж явище. Тоді в них виникає порозуміння. Якщо вчитель бере до уваги психологію учнів, враховує їх інтереси та переконання, вікові особливості, досвід, правильно приписує їм очікування стосовно навчальної діяльності, зважає на його перспективи і труднощі у вивченні іноземної мови, то подолання сенсових бар'єрів стає можливим.

Задля ефективної співпраці на уроці іноземної мови, вчитель повинен уміти реалізовувати:

- комунікативно-навчальну функцію, яка складається з інформаційного, мотиваційно-стимулюючого і контроль-коригуючого компонентів, тобто кваліфіковано застосовувати сучасні принципи, методи, прийоми і засоби навчання іншомовного спілкування;
- виховну функцію, тобто вирішувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання учнів засобами іноземної мови з урахуванням особливостей ступеня навчання;
- розвиваючу функцію, тобто прогнозувати шляхи формування і розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, його пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння іншомовним мовленням;
- освітню функцію, тобто допомагати учням в оволодінні уміннями вчитися, розширювати свій світогляд, пізнавати себе та іншу систему понять, через яку можуть усвідомлюватися інші явища [22, с. 12-13].

Взаємодія вчителя та учня на уроці іноземної мови має своєрідний характер, що в першу чергу зумовлюється змістом цього предмету та методикою його викладання. Саме оптимізація цих двох факторів вимагає поділу класу на окремі підгрупи, нетрадиційного розташування парт у кабінеті та специфіки у проведенні уроків, а також використання сучасних інтерактивних засобів. Власне керування вчителем аудиторією та успішне виконання вимог щодо уроку іноземної мови є основними факторами оптимальної та ефективної співпраці. Щоб забезпечити практичне володіння предметом потрібно враховувати такі, вагомі, компоненти як:

- запам'ятовування учнями конкретної кількості матеріалу, що подається в системі;
- розвиток навичок оперування мовним матеріалом;
- розвиток комунікативних вмінь.

Є різні форми організації спілкування на уроці іноземної мови, щоб створити сприятливу психологічну атмосферу, вчитель повине оптимально їх підібрати.

Серед форм організації навчання (інтерактивні форми) на уроці іноземної мови можна виділити наступні:

- індивідуальна діяльність вчителя та учня;
- робота в парах;
- робота в групах;
- гра та інші.

Індивідуальна діяльність вчителя та учня передбачає виконання завдання одним учнем у класі, що є реакцією на стимул чи вказівку учителя або іншого учня (переказ тексту, відповіді на запитання тощо). Саме в межах такої роботи проявляється індивідуальний підхід педагога до окремого учня, має місце міжособистісна взаємодія. Проте, основним ініціатором мовлення тут є вчитель. Учневі ж відводиться лише роль

виконавця, що не сприяє формуванню його особистості, а отже є одним з негативних факторів, що впливають на взаємодію з наставником.

Робота в парах (колективне розв'язання навчальних задач) стимулює пізнавальну активність учнів, цьому сприяють елементи співробітництва, взаємодопомога, усвідомлення спільної мети тощо. Робота в парах передбачає синхронне виконання усних вправ усіма учнями у формі спілкування двох партнерів і забезпечує безпосередній контакт мовців.

Створення сприятливої педагогічної взаємодії регламентується подоланням певного психічного бар'єру, а відкритий діалог може здійснюватись як між учителем та учнем, так і між самими учнями. В межах успішної взаємодії партнерів підсилюється практична значущість знання іноземної мови, розвивається педагогічне спілкування та створюється атмосфера дружніх стосунків.

Робота в групах (дискусія на обрані теми, обговорення події тощо) виявляється дуже перспективною, оскільки в ній кожен з учасників, з одного боку, не втрачає свого статусу активно діючої особистості, а з другого, — намагається зайняти в групі позицію, що відповідає його можливостям — знанням, умінням, здібностям, мисленню, вольовим якостям тощо. Вчитель виступає тут переважно не як учасник, а як спостерігач. Саме від нього залежить предмет обговорення, поділ групи на підгрупи, правильність та контроль висловлювань учнів тощо. Безумовно, правильність організації роботи позначається і на загальному формуванні особистості окремого учня, де кожен має своє місце і виконує своє, посильне для нього завдання. При даних обставинах взаємодія учителя та учня носить опосередкований характер (суб'єкт-об'єкт), проявляється переважно лише під час корекції, контролю та організації роботи [10, с. 16-22].

Гра на уроці іноземної мови є формою навчання, яка моделює життєві ситуації, явища, процеси, види професійної діяльності.

Поєднання навчання, розвитку та виховання учнів є її провідною функцією на уроці іноземної мови. В залежності від групи ігор (мовознавчі, умовно-комунікативні, комунікативні) роль вчителя може набувати як безпосередній так і опосередкований характер. Ефективним у співпраці є використання на уроках рольових та ділових ігор, які наближають учнів до умов реального спілкування. Тобто, найбільш прийнятною технологією навчання виступає «навчання у співпраці» (парні та групові види робіт) і «проектна методика» [9, с. 53-56].

При безпосередній включеності вчителя до ігрової діяльності на уроці педагогічна взаємодія базується на колективізмі та близькості суб'єктів навчального процесу, в той час як опосередкованість включеності вчителя до гри (суб'єкт-об'єкт) полягає в організації проведення ігрової діяльності, розумінні існуючих проблем у вивченні іноземної мови та їх подальшому вирішенні.

Комунікативний підхід у навчанні передбачає створення на уроках природної ситуації спілкування. Оскільки спілкування неможливе без взаємодії його членів, то саме колектив, а не лише особистість розглядається в якості суб'єкта спільної діяльності. Крім того, без колективної взаємодії неможливо розвинути такі необхідні для успішного навчання якості як визначення цілей, планування, контроль і оцінка. Тож, виходячи з принципу колективної взаємодії, навіть при інтенсивному навчанні іноземним мовам перевага надається саме колективним формам навчальної діяльності, а саме: робота у групах, парах, командах, парах змішаного складу, тощо.

При груповій роботі активність виникає, якщо:

- а) група, яка складається з 3-5 учнів, сформована вчителем (або самими учнями) в залежності від завдання: це може бути група однорідна чи різнорідна, стосовно інтересів, рівня успішності, вміння працювати, статусу в класі, професійним намірам;

- б) ролі в групі розподілені у відповідності до цілей роботи та індивідуальних особливостей учнів;
- в) успіх кожного залежить від роботи усіх членів групи.

Колективні форми роботи можуть бути використані практично на будь-якому етапі уроку. Корисно розпочати урок з так званої розминки, коли учням даються короткі завдання, які допомагають їм увійти в іншомовне середовище і підготуватися до сприймання іноземної мови. Таким завданням може бути розмова про плани на вечір або минулі вихідні, іноді можна розказати цікаву історію, щоб стимулювати роботу.

Робота в парі може виступати як засіб контролю, коли перший учень виконує завдання в першому реченні, другий слідкує за правильністю, далі другий учень працює з наступним реченням, причому такі вправи можуть бути так скомпоновані, щоб не можна було перейти до наступного речення, не виконавши правильно попереднього.

При роботі над новою лексикою необхідно також широко використовувати роботу в парах. Після введення певної кількості нових слів учням пропонується закрити книжки і разом записати як можна більше слів, які вони запам'ятали. Добре працює такий прийом, якщо ввести момент змагання між парами.

Учням більше подобається виконувати будь-які письмові вправи разом в парах. Також парна робота може бути використана на передтекстовому етапі при читанні або аудіюванні, коли учні можуть обмінятися думками щодо того, про що йтиметься у тексті.

За допомогою роботи в групах, командах учні залучаються до різних форм діяльності, а саме: пізнавальної (тобто отримання і передача необхідної інформації), перетворюючої (підготовка проектів, виступів, доповідей, сценок, свят, газет та плакатів), ціннісно-орієнтаційної (обговорення результатів виконаних завдань, важливості отриманої інформації, проблем, які хвилюють учнів).

Також ефективним є використання інтерактивних форм взаємодії

на уроках іноземної мови.

Інтерактивна педагогічна взаємодія характеризується високим ступенем інтенсивності спілкування його учасників, їх комунікації, обміну діяльностями, зміною та різноманітністю їх видів, форм і прийомів, цілеспрямованою рефлексією учасників своєї діяльності. Інтерактивна педагогічна взаємодія — реалізація інтерактивних педагогічних методів спрямованих на зміну, вдосконалення моделей поведінки та діяльності учасників педагогічного процесу [30, с. 28-36].

Існує багато форм інтерактивного навчання, наприклад:

- Мікрофон;
- Інтерв'ю;
- Карусель;
- Проектна робота;
- Мозковий штурм;
- Рольова (ділова) гра та ін.

Технологій інтерактивного навчання існує величезна кількість. Кожен вчитель іноземної мови може самостійно придумати нові форми роботи з класом.

Звичайно, колективні форми роботи будуть виправдовувати себе лише при умові дотримання певних умов, які необхідні для виникнення активності учнів. Для роботи в парах такими умовами є наступні фактори:

- 1) учні самі обирають собі мовленнєвих партнерів в залежності від теми розмови;
- 2) кожен отримує певну мовленнєву задачу — переконати, пояснити, відповісти, уточнити, спитати і т. д.
- 3) вчитель періодично включається в роботу тієї чи іншої пари, але обов'язково тактовно, підтримуючи бесіду, не порушуючи її різким виправленням мовних помилок.

При груповій роботі активність виникає, якщо:

- 1) група, яка складається з 3-5 учнів, сформована вчителем (або самими учнями) в залежності від завдання: це може бути група однорідна чи різнорідна, стосовно інтересів, рівня успішності, вміння працювати, статусу в класі, професійним намірам;
- 2) ролі в групі розподілені у відповідності до цілей роботи та індивідуальних особливостей учнів;
- 3) успіх кожного залежить від роботи усіх членів групи.

Навчання іноземних мов являє собою сприяння викладача з учнями і учнями між собою. Дієвий сучасний навчальний процес іноземної мови (як засіб міжкультурного спілкування), спрямований на розкриття індивідуальних здібностей у дітей, може проявити себе лише за умови гарної організації вчителем педагогічного спілкування з учнями.

Посиленої уваги психологів і вчителів (а саме Ш.А.Амонашвілі, І.А. Зимової, А.А. Леонтьєва і відомих методистів І.Л. Бім, А.С. Карпова, Є.І. Пасова, М.А. Аріян) заслужили практичні й методологічні частини педагогічного спілкування. Вчинення взаємних дій в ході навчального процесу іноземних мов, являє собою єдину діяльність всіх учасників уроку, включає в себе розуміння між ними, що є основою педагогічного співробітництва з боку психології. Заняття з іноземної мови (урок) — основна структурна одиниця навчального процесу, це складна дія спілкування, провідною метою та змістом якого є практика в рішенні задач взаємодії між суб'єктами процесу, і найголовніший метод, який дозволить досягти цю мету і зрозуміти зміст — поставлення різноманітних за складністю завдань, обов'язково мотивованих, які включають комунікативні аспекти.

Злагоджені взаємодії між учителем і учнями повинні супроводжувати кожен етап педагогічного процесу. Якщо ж, як це буває досить часто, вчитель починає проводити урок з перевірки домашнього

завдання, щоденної мовленнєвої зарядки для розвитку мови, то відбувається порушення співробітництва з учнями, в умовах яких діти не розуміють потрібність вивчення нових навичок і мов. Але, якщо навпаки — вчитель починає урок з прояву своїх почуттів і емоцій: це може бути радість від зустрічі з учнями та подальших дій. Якщо вчитель бере до уваги контекст діяльності учнів і досвід при використанні мовного матеріалу, то за підсумком учні отримують все, що потрібно для прогресу: мотивацію та гарний настрій і, відповідно, краще сприйняття даного навчального змісту.

Зворотній ефект має робота викладачів, які підбивають школярів на часте повторення мовних одиниць, що не спрямовані на завдання, які мають комунікативний характер і не беруть до уваги справжні інтереси і бажання учнів. Тоді педагогічний процес сприймається учнями не більше, ніж формальне заняття без прийняття мотиву і суті вивчення іноземних мов (знання мови і вільне використання при взаємодії з іноземними представниками). Оволодіння учнями іноземних мов є нейтральним процесом до формування особистості. Але за умов, коли аспекти педагогічного процесу представляють собою комунікативну цінність всіх думок учнів, і вчитель застосовує форми роботи, які активізують творчу ініціативу і мовну активність школярів, різноманітні методи навчання, що розвивають самостійність. Результат буде вагомим.

Неприйняття до уваги або недооцінювання взаєморозуміння вчителя з учнем може привести до негативних результатів в практичній частині навчання іноземної мови. Сприяти або, навпаки, гальмувати доцільну взаємодію можуть відносини між учителем і учнями. Тому навіть у разі гарної підготовки педагога ефект виходить мінімальним, бо не встановлений психологічний зв'язок з учнями. Практичне, нехай і трохи обмежене оволодіння іноземної мови можуть забезпечити орієнтовані дії педагога по відношенню до навчання мови, як засобу взаємодії при спілкуванні з учнями як вже з особистостями, рівними

співрозмовниками.

Виникає питання: які відносини з учнями викликають найбільш сприятливий підсумок і яких можна дотримуватися під час навчального процесу? На думку В.А. Кан-Каліка, існують стилі спілкування страхітливого, загравання і крайні форми спілкування-дистанції, які при частому використанні відтворюють практично неефективні методи педагогічного спілкування і викликають труднощі в досягненні навчально-виховних цілей.

Для педагога, що має достатній досвід і високу кваліфікацію, доцільна форма спілкування з учнями є чимось різноманітним. Практичний досвід демонструє, що кожна з педагогічних ситуацій супроводжується дотриманням визначеного стилю в спілкуванні, який не повинен залежати від настрою викладача і особистих проблем. Тому обов'язковим в спілкуванні стає шанобливе ставлення до учня, що відповідає високій професійній культурі вчителя.

Найбільш проявляються такі стилі педагогічного спілкування:

1) Авторитарний (самовладний) стиль допускається лише у випадках реалізації викладачем повного контролю над учнями, не даючи висловити свою думку і допускати помилки при цьому. При цьому вчитель послідовно пред'являє до учнів певну сукупність вимог і здійснює жорсткий контроль їх виконання.

2) Авторитарна (владна) форма дає можливість висловити свою точку зору дітям, брати участь в обговореннях і т.п. Але підсумкове рішення в такому випадку приймає викладач (зважаючи на свої особисті погляди). Такий стиль негативно впливає на дітей, сприяє розвитку заниженої самооцінки, спотвореного розуміння цінностей та світу, вміння тікати від проблем (а це не найкраща якість), вміння використовувати інших задля досягнення своєї мети. Наказ, інструкції, вказівки, догани стають основними формами взаємодії вчителя з учнями.

3) Демократичний стиль — найправильніший. Він включає в себе рівне ставлення до дітей, прагнення до їх розуміння, ознайомлення з їх думкою. Вчитель намагається спілкуватися з учнями «на рівних», такий підхід активізує розвиток особистісних характеристик, таких як самоврядування, яке відбувається при максимальному розумінні індивідуальних особливостей учнів. Це стимулює дітей до творчої ініціативи і ініціативній поведінці в умовах самореалізації. Цей стиль взаємовідносин вирізняється міцними навчально-освітніми контактами з учнями.

4) Вільно-ліберальний стиль характеризується відсутністю організації, безцеремонним і поблажливим ставленням і є найбільш шкідливим. В учнів виникає почуття невизначеності і тривоги, і відповідно знижується показник результативності навчального процесу.

5) Ліберальний стиль спілкування включає в себе свого роду анархічний підхід. Учитель не має практично ніякого відношення до колективного спілкування, неактивний і максимально уникає відповідальності. Його дії — формальні, його максимум - сухий виклад навчальної програми. Відсутній контроль над результатами навчальних аспектів і загального розвитку дітей.

Спільні особливості мають ліберальний і авторитарний стилі, хоч і здаються повною протилежністю: крайня відчуженість, відносини на дистанції між учителем і учнями, відсутність довіри між ними, відчуженість, відособленість, викладач представляє себе домінуючою особою.

6) Непослідовний стиль складається в викладацькій залежності від зовнішніх впливів, власних емоцій і тверджень. Результатом використання такої форми спілкування є ситуативність та дезорганізація колективних взаємин і поява частих конфліктів.

У справжніх педагогічних ситуаціях заслуговує на існування змішаний стиль спілкування: викладач не може прибрати деякі аспекти

того чи іншого стилю, так як іноді, вони стають вельми до речі і дають сприятливий результат. Але все ж учителю необхідно брати орієнтир на демократичну форму для максимальної реалізації особистісно-розвиваючої стратегії педагогічної взаємодії, ефективного досягнення педагогічної мети.

Порівняємо викладацькі дії мовної та немовної форми, які, відповідно, включають абсолютно протилежні типи спілкування: спілкування, орієнтоване на спільну захопленість творчим процесом і спілкування-залякування.

Спільна захопленість творчим процесом між учнями і викладачем за умов особистісної взаємодії стає відмінною ситуацією для формування партнерських, дружніх відносин. Прояв таких відносин відбувається при взаєморозумінні та узгодженні мовних і немовних дій. Використання вчителем таких прийомів як схвалення, прохання і доброзичлива порада — при такій формі «природньо». На уроці вчитель не використовує наказовий тон і вказівки по типу «Читай!». Він ретельно розбирає мотив кожної дії, пояснюючи зміст кожної частини навчальної програми. Тоді основою стає пізнавальна, комунікативна і предметна діяльність учнів з викладачем, замість аудіювання, говоріння та читання іноземною мовою. Їх девіз — «Діємо разом!». Тоді вчитель виступає ініціатором співпраці, мовним помічником і, за необхідності, — арбітром. Учитель формує спільну діяльність, вибирає таку форму навчання, як «вільне розкриття особистості» та «багатосторонню» модель взаємозв'язку. Дитина в свою чергу не відчуває страху при помилках і відчуває себе вільно, знаючи, що його зрозуміють. В результаті сприятливих міжособистісних відносин між учителем і учнями підвищується рівень мотивації, що означає продуктивність.

Спілкування-залякування характеризується надмірною стійкістю вчителя, щоб стати домінуючою особою і опанувати ініціативу в ході уроку та нав'язати свою думку учням. Використовуються численні

накази, дорікання, інструкції, нотації, покарання, наприклад вигнання дитини з класу, поставити учня у куток або погану оцінку. За словами Ш.А. Амонашвілі, основу такого навчально-педагогічного процесу складають «авторитарно-імперативні принципи», а його діяльність характеризується фразою «Роби так, як я тобі сказав!». Ця форма спілкування спрямована на почергове виконання письмових та усних завдань, які підкріплені вказівками з приводу виправлення помилок і зауважень до висловлювань учнів. В такому випадку взаємодія вчителя та учнів являється всього лише обміном реплік, в ході якого вчитель зазвичай постає у ролі формального організатора навчального процесу. Такий учитель бачить своє завдання лише в тому, щоб, незважаючи ні на що, діти засвоїли матеріал, навіть з використанням найжорсткіших методів. Він упевнений в тому, що учень зобов'язаний виконувати все, що буде йому вказано в ході навчальних процесів та просто вчитись. Тут панує дисципліна і зовнішній порядок, обумовлені суворим контролем і перевіркою дітей. Відповідно, наслідком такого спілкування стає тільки напруга і неприязнь з боку учнів [12, с. 30].

Використання конкретного стилю обов'язково має свій результат на уроці іноземної мови. Він відображається характері змісту та організації навчального процесу. Креативна людина, що вміє формувати сприятливі умови для розвитку різних навичок учнів, працює в режимі дружнього і постійно-необхідного спілкування, підкріпленим спільним захопленням роботою в повному розумінні і прийнятті індивідуальних особливостей кожного учня. Викладач, який використовує авторитарні методи навчання, порушує розуміння і взаємодію між учнями, а відсутність організації сильно позначається на емоційному стані дітей.

В умовах партнерських відносин між учнем і вчителем, викладач бере курс на його індивідуальні особливості та організації умов, при яких відбувається особистісне зростання дитини. Такі сприяння, як правило, включають до себе різні види діяльності, які активізують

використання іноземних мов на практиці. Це може бути оформлення якихось міні-проектів, фотографій, журналів, газет та ін. Зазвичай такі взаємодії проявляються сильніше простого навчального спілкування.

При цьому вчитель може використовувати такі методи навчання:

- створення затишних умов для вільного викладу і практичного використання іноземної мови учнем;
- стимуляція комунікативних і творчих актів і активне особистісне «пробудження» — зачіпаються почуття і відчуття, емоційна характеристика;
- учень стає головною дійовою особою педагогічного процесу, тут він проявляє себе ініціатором, взаємодіє з однолітками. Таким чином він активізується і проявляє себе в мовленнєвій діяльності іноземною мовою;
- створюють атмосферу, в якій викладач не є основною особою навчального процесу;
- включають індивідуальну, колективну і групову форми діяльності, які максимально активізують учнів в креативі і незалежності від зовнішніх чинників [25, с. 122].

При організації навчального процесу сучасний викладач повинен переглянути зміст уроку іноземної мови, способів навчання і прийомів. Перш за все предметом уваги та творчого пошуку повинні стати комунікативні спрямованості уроку, посилення його навчально-педагогічного та розвиваючого потенціалу. Вчителю необхідно враховувати індивідуальні особливості учнів (особистість, рівень розвитку і знань учня) для продуктивного навчання [25, с. 37].

Отже, педагогічне спілкування — центральна форма реалізації педагогічного процесу. Продуктивність такого спілкування визначає собою узгоджені (між учасниками спілкування) цілі і цінності освітньої системи і спілкування, яке потрібно для їх досягнення.

При розгляді психолого-педагогічних особливостей педагогічного

спілкування на уроках іноземної мови ми з'ясували, що вміння викладача розуміти і бачити розвиток кожної навчальної теми, її динаміку, вміння формувати навчальні дані і активізувати розвиток мовних навичок і умінь сприяє успіху в роботі.

При розгляді особливостей взаємодії викладача з учнем ми з'ясували, що педагогічна діяльність — це, в першу чергу, різноманіття впливу на учнів за допомогою різних методик, введення і пояснення мовних матеріалів і явищ, опитування, організація і контроль роботи учнів. З самого початку, навчального процесу іноземної мови в нього повинна включатися основа мовного спілкування за допомогою імітації справжніх ситуацій, незважаючи на їх простоту і обмеженість.

Щоб уміти спілкуватися іноземною мовою необхідно докласти зусиль, як учневі, так і вчителю. Тому в процесі навчання важлива затишна атмосфера і наявність мотивації, це сприятиме прогресивності, ефективності та успіху у виконанні завдань.

РОЗДІЛ 2

Методика організації педагогічного спілкування на уроці іноземної мови у середній школі

2.1. Методичні вміння вчителя іноземної мови

Через посилення інтересу до вивчення іноземної мови дітьми, проблема підготовки спеціалістів цієї області загострюється.

Ідеї розвитку та навчання дітей засобами іноземної мови для освіти не являються новими. Їх можна знайти у педагогічній спадщині Я. Коменського, Д. Дідро, Д. Локка, І. Песталоцци та ін [27].

Аби відповідати сучасним вимогам, учитель іноземної мови повинен мати не тільки теоретичні знання, але і володіти системою професійних вмінь, які забезпечать успішне виконання основних педагогічних функцій які потрібні при навчанні учнів іноземної мови. Вчитель повинен постійно вдосконалювати свою педагогічну і професійну майстерність, самостійно здійснюючи пошук науково-педагогічної та лінгвістичної інформації, опановуючи та застосовуючи її у своїй діяльності, адже будьяка мова не стої на місці і постійно розвивається, періодично змінюючи свої сталі правила та додаючи нові слова та поняття.

До нашого часу спостерігається невідповідність між цілями розвитку розмовного мовлення на уроці іноземної мови та рівнем професійної компетентності майбутнього вчителя у розвитку розмовного мовлення учнів. Спостереження за діяльністю студентів та починаючих вчителів виявляють невміння вчителя визначити складності засвоєння учнями фонетичних, лексичних та граматичних одиниць та побудувати пояснення з урахуванням цих складностей, а також невміння правильно реагувати на помилки учнів під час процесу закріплення лексично-граматичного матеріалу.

Вчені стверджують, що позитивний результат навчання залежить від професіоналізму вчителя.

Педагог, що навчає школярів іноземної мови, повинен знати:

- особливості психологічного та анатомо-фізіологічного розвитку дітей шкільного віку;
- індивідуально-психологічні особливості дитини;
- сучасні психологічні методи розвитку творчих здібностей;
- теоретичні основи забезпечення єдності розумового, морального, естетичного, фізичного, трудового виховання дітей;
- психолого-педагогічну концепцію розвиваючого навчання;
- програми та посібники, цілі та задачі навчання іноземної мови;
- основні напрямки у теорії та практиці навчання іноземним мовам у вітчизняній та закордонній методиках.

Вчитель повинен чітко розуміти принципи комунікативної методики. Подолання мовного бар'єру, позбавлення учня страху розмовляти на чужій мові, «розговорити» його — є головною метою у комунікативній методиці. На уроках учні повинні мати можливість використовувати мову у реальних життєвих ситуаціях. Це дозволить їм навчитися застосовувати лексично-граматичні форми для вираження своїх думок.

Комунікативний метод розвиває всі мовні навички: від усного та писемного мовлення до читання та аудіювання. Граматика, у свою чергу, вивчається під час процесу спілкування іноземною мовою: учень спочатку засвоює та запам'ятовує слова, словосполучення, сталі висловлювання, мовні формули і тільки після цього починає розбирати що вони собою представляють у сенсі граматики. Мета в тому, щоб навчити говорити іноземною мовою не тільки вільно, а і правильно [29].

Заняття проходять у вільній обстановці. Доречі, під час уроку не прийнято розмовляти та спілкуватись рідною мовою. Правила, значення нових слів пояснюються вчителем за допомогою знайомої лексики, граматичних конструкцій та словосполучень, з допомогою жестів та міміки, малюнків та інших наочних посібників.

Навчити учнів спілкуватися іноземною мовою — завдання достатньо складне. Адже природне мовлення стимулює не необхідність, а потреба у реальному спілкуванні. Задля цього на уроках іноземної мови вчитель створює ситуації, в яких учні спілкуються у парах один з одним, у групах. Це робить урок різноманітнішим. Працюючи у групах, учні проявляють мовленнєву самостійність. Вони можуть допомагати один одному, успішно корегувати висловлювання співрозмовників, навіть якщо вчитель не дає такого завдання.

Отже, можна сказати, що володіння комунікативною методикою навчання є обов'язковим для вчителя іноземної мови. Зараз це найбільш ефективний метод, маючий на меті формування вмінь іншомовної комунікації. Подача мовного матеріалу зорієнтована на його використання у мовленні, а завдання, максимально наближені до життєвих ситуацій, розвивають мовленнєві вміння учнів.

2.2. Комплекс вправ для організації педагогічної взаємодії на уроці французької мови з урахуванням вікових особливостей учнів молодшої, середньої та старшої школи.

Проблема пошуку ефективних методів та прийомів навчання іноземній мові являється дуже актуальною. Навчання та особистісний розвиток сучасного школяра можливе у тому випадку, якщо навчальна діяльність емоційно забарвлена. Велике значення під час організації освітнього процесу іноземної мови займає мотивація навчання. Вона активізує мислення, викликає інтерес до виконання того чи іншого

завдання. Головним двигуном пізнавальної діяльності є інтерес. Найсильнішим мотивуючим фактором являються прийоми навчання, які задовольняють потребу школярів у новизні вивчаємого матеріалу та різноманітності виконуваних вправ.

Використання різноманітних нестандартних прийомів навчання сприяє закріпленню мовних явищ у пам'яті, створення більш стійких зорових та слухових образів, підтриманню інтереса та активності учнів. Тому, все частіше на заняттях перевага надається активним методам навчання.

Першочерговою умовою підвищення інтересу до вивчення іноземної мови є формування комунікативної мотивації.

Задля розвитку пізнавальних мотивів учнів під час вивчення французької мови можуть бути використані різноманітні методи та прийоми, до переліку яких входять нестандартні форми проведення уроків — тиждень іноземної мови, олімпіади, незвичні форми демонстрації матеріалу, позакласна робота, тобто використання активних методів навчання.

Важливим аспектом діяльності вчителя є створення ситуації успіху на уроці іноземної мови. Відповідаючи успішно, відповідно отримуючи гарну оцінку, похвалу викладача, учень відчуває позитивні емоції. Таким чином, закріплюється позитивне ставлення до предмету, підвищується інтерес, з'являється бажання працювати ефективно і на наступних уроках, отримати позитивний результат. Відповідно, задача вчителя — прагнути створювати такі умови на уроці, щоб кожен учень мав можливість займатись успішно та отримувати високу оцінку своєї діяльності.

Для ефективного навчання важливо:

- вивчати особистість кожного учня та колектив в цілому (шляхом спостереження на уроці та зв його межами, обміну думок з колегами, бесід з батьками) ;

- використовувати при організації спілкування такі ситуації та пропонувати такі задачі, які торкаються кола інтересів учня, пов'язані з його особистим досвідом, які спонукають школяра використовувати засвоєний матеріал для вираження своїх думок відповідно до тієї чи іншої ситуації спілкування;
- підтримувати інтерес до учнів з низьким мовним статусом та низьким статусом популярності під час організації парної та групової форм роботи;
- систематично звертати увагу колективу учнів на успіхи в діяльності окремих дітей.

Для здійснення задач, які стоять перед вчителем іноземної мови, необхідно постійно працювати над самоосвітою. Великий вибір методичної літератури, наочних посібників, широкі можливості комп'ютера, інтернет-ресурсів дають можливість для творчої праці.

Вчитель іноземної мови обов'язково повинен володіти комунікативною методикою навчання. У наш час це найбільш ефективний метод, маючий на меті формування вмінь іншомовної комунікації. Подача мовного матеріалу зорієнтована на його використання у мовленні, а завдання, максимально наближені до життєвих ситуацій, розвивають мовленнєві вміння учнів.

Але спілкування — процес двосторонній. Якими б вміннями спілкування не володів би вчитель, він не зможе домогтися мовленнєвого партнерства, якщо учні не будуть навчанні елементарним правилам спілкування під час уроку. Дуже важливо демонструвати прийоми спілкування та вчити володінню ними. Відчуття мовленнєвого партнерства залежить від різних факторів, перш за все — від організації співрозмовників.

Розглянемо особливості взаємодії вчителя та учнів різних вікових груп на уроці іноземної мови. Для ефективно організації навчального

процесу та засвоєння матеріалу вчитель повинен враховувати вікові особливості учнів.

Вченими встановлено, що дитина опановує другу мовою легше, ніж дорослий, тільки в умовах життєво важливого для неї спілкування, джерелом якого для віку є навчальна гра. Інтерес до можливості реального включення в нову гру забезпечує справжню внутрішню мотивацію вивчення іноземної мови дітьми. Ігрова діяльність є провідною для дитини від 3 до 8 років і її значення не втрачається в початковій школі. Навчальні можливості гри на іноземній мові відзначали багато відомих педагогів: Л.В. Виготський і Д.Б. Ельконін. Великий російський педагог Ушинський, вважав, що при правильній організації навчального процесу навчання дітей іноземної мови повинно починатися з дошкільного віку. Ушинський вважав, що шлях розвитку мови дитини будується на розвитку дитячого мислення, а воно в свою чергу, спирається на конкретні зорові образи, на наочність. У наш час психологічні умови формування у дітей молодшого віку мовних навичок і умінь теоретично обґрунтовані і перевірені експериментально в дослідженнях і навчальних посібниках [26, с. 6].

Для початкового етапу навчання іноземної мови драматизація та рольова гра являються найефективнішими формами взаємодії.

Драматизація — невеликі вистави у вигляді сценок, розповідей, смішних історій, а також сюжетних картин. Завдання учнів полягає в тому, щоб втілити задану тему та сюжет у акт мовлення. Для організації таких вправ вчителі французької мови можуть використовувати додаткові матеріали для читання, аудіо та відео матеріали.

Рольова гра може зображати елементарні комунікативні атаки (Знайомство, інтерв'ю, покупка, привітання та ін.) Можуть бути і такі рольові ігри, учасники яких виконують узагальнені соціальні ролі (вчителя, бібліотекара, продавця, почтальйона та ін.)

Учні початкових класів не можуть довго сидіти у спокої через не достаток контролю над руховими м'язами. Враховуючи потреби у русі учнів треба проводити фізкультурозминки, під час уроку необхідно давати дітям завдання, які дозволяли б рухатися класом (ігри, пісні з рухами, танці тощо). Фізкультхвилинки не тільки знімають втомленість та напругу учнів, але і розвивають їх увагу та пам'ять. Окрім цього, діти практикують вимову.

Говорячи про засоби, які сприяють розвитку інтересу до французької мови у початкових школярів, не можна не зупинитись на співі. Використовуючи спів на уроці, ми вирішуємо декілька задач: спів сприяє покращенню іноземній вимові, розвиває пам'ять, має великий естетичний та виховний потенціал. Окрім цього, спів вносить до уроку різноманітність та знімає усталість. Пісні можна використовувати не тільки естрадні за для вивчення нової лексики, а і заримовані правила покладені на музику. Таким чином дітям набагато легше орієнтуватись у складних позначеннях чи правилах, вони просто згадують пісню.

Іншим ефективним засобом формування позитивної мотивації є наочність. Наочність виконує стимулюючу функцію. Всі засоби наочності створюють ефект «присутності» у якійсь конкретній ситуації спілкування і допомагають зберігти у пам'яті дітей той сенс, котрий треба було передати або сприйняти. Наприклад, для вивчення теми «Фрукти та овочі» діти можуть вирізати або намалювати фрукти та овочі та взаємодіяти з ними на уроці. Таким чином до кожної теми створюється папка з наочним матеріалом. (Див. Дод. А)

Для учнів середньої школи такі методи роботи можуть бути вже не цікавими та здаватися дитячими, на їх погляд. Участь у різній проектній діяльності, агітбригадах, вікторинах та в інших рольових іграх являється дієвим засобом розвитку позитивної мотивації вивчення іноземної мови у середніх школярів.

Під час проектної роботи з французької мови учні задіюються у

організовану вчителем пошукову навчально-пізнавальну діяльність, спираючись при цьому на вже наявні можливості, здатності до творчого мислення. Проекти припускають активізацію учнів: вони повинні писати, вирізати, наліплювати, ритися в довідниках, розмовляти з іншими людьми, шукати фотографії та малюнки та ін. Загалом більшість проектів бажано б було виконувати під час підсумкових уроків, щоб вчитель мав змогу за результатами виконаного проекту оцінити рівень засвоєння учнями певного навчального матеріалу. (Див. Дод. Б)

Для ефективного навчання іноземній мові учнів старших класів треба більше залучати їх до самостійної роботи. У старшій школі на уроках іноземної мови повинні розмовляти переважно учні, а не вчитель, як це було під час навчання на попередніх періодах.

Комп'ютер значно полегшує працю викладача, роблячи процес навчання більш яскравим та емоційно насиченим.

Найцікавіше застосування Інтернету — це використання його як джерела додаткового матеріалу для вчителя й учнів та підготовки до уроку. Застосування комп'ютерних презентацій під час навчального процесу стає каталізатором засвоєння навчального матеріалу учнями та проводити уроки на якісно новому рівні.

Використання комп'ютерної презентації на уроці іноземної мови дозволяє:

- підвищити мотивацію учнів;
- використати велику кількість ілюстративного матеріалу;
- зробити урок більш ефективним, виключив час для написання матеріалу на дошці;
- зацікавити учнів до самостійного процесу навчання.

Також домашнім завданням може стати підготування презентації з наданої теми учнями, для подальшого перегляду на уроках. (Див. Дод. В)

Отже, під час організації наукового процесу вчитель має

орієнтуватися на психологічні та вікові особливості учнів, адже для ефективного засвоєння навчального матеріалу необхідно застосовувати неоднакові методи та прийоми через відмінність провідних діяльностей учнів різного віку.

Таким чином при вивченні методичних вмій вчителя в організації педагогічного спілкування на уроці іноземної мови у школі, виявилось, що вміння вчителя застосовувати відповідні види групового спілкування стимулює мовленнєву діяльність учнів та забезпечує відтворення у навчальних умовах тих актуальних ситуацій, які знадобляться їм у майбутньому іншомовному спілкуванні.

Від вміння вчителя правильно організувати урок та грамотно обрати ту чи іншу форму проведення заняття залежить ефективність навчального процесу. Нетрадиційні форми проведення уроків дають можливість не тільки підняти інтерес учнів до іноземної мови, але і розвивати їх творчу самостійність, навчати роботі з різноманітними джерелами знань. Такі форми проведення занять «знімають» традиційність уроку, пожвавлюють думку.

ВИСНОВКИ

В ході дослідження ми дійшли висновку, що взаємодія вчителя та учня на уроці іноземної мови має специфічний характер, що в першу чергу зумовлюється змістом цього предмету та методикою його викладання. Власне керівництво вчителем аудиторією та успішне виконання вимог щодо уроку іноземної мови є основними факторами оптимальної та ефективної співпраці.

На сьогоднішній день вивчення іноземної мови дітьми ґрунтується на індивідуально організованому різновиді спілкування, а не на самостійному розборі учнем навчального матеріалу. Організація взаємодій між учнями і вчителем є важливою властивістю цього комунікативного процесу. У його ході учень отримує мовленнєвий досвід спілкування іноземною мовою. Тобто, навчання іноземної мови являє собою, перш за все, спільну узгоджену діяльність між вчителями та учнями і учнями між собою.

Спілкування в педагогіці інтерпретується як різноманітний організаційний процес розвитку комунікативних здібностей, взаємного розуміння і дій між учнями та педагогами, в основі яких лежать цілі, характер і зміст їх тісної діяльності.

При розгляді психолого-педагогічних особливостей педагогічного спілкування на уроках іноземної мови ми з'ясували, що вміння викладача розуміти і бачити розвиток кожної навчальної теми, її динаміку, вміння формувати навчальні дані і активізувати розвиток мовних навичок і умінь сприяє успіху в роботі.

Педагогічна діяльність — це, в першу чергу, різноманіття впливу на учнів за допомогою різних методів та прийомів, введення і пояснення мовних матеріалів і явищ, опитування, організація і контроль роботи учнів. З самого початку, навчального процесу іноземної мови в нього повинна включатися основа мовного спілкування за допомогою імітації

справжніх ситуацій, незважаючи на їх простоту і обмеженість.

Під час вибору методів та прийомів для навчання іноземної мови необхідно враховувати психологічні та вікові особливості школярів. Від вміння вчителя правильно організувати урок та грамотно обрати ту чи іншу форму проведення заняття залежить ефективність навчального процесу. Нетрадиційні форми проведення уроків дають можливість не тільки підняти інтерес учнів до іноземної мови, але і розвивати їх творчу самостійність, навчати роботі з різноманітними джерелами знань. Такі форми проведення занять «знімають» традиційність уроку, пожвавлюють думку.

Запровадження різних форм взаємодії на уроці іноземної мови, забезпечує практичне опанування учнями мовленнєвих умінь на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування згідно з програмними вимогами на різних етапах навчання. Кожна форма співпраці з учням має певні переваги та недоліки, проте раціональне використання форм спонукає учнів вивчати іноземну мову, пробуджує в них інтерес та мотивацію, навчатися самостійному мисленню та діям. Від компетентності, вміння і стилю роботи конкретного вчителя залежить ефективність уроку, сила впливу на емоції і свідомість учнів.

Отже, у ході роботи була розкрита проблема методики організації педагогічної взаємодії вчителя та учнів на уроці іноземної мови та запропонований комплекс вправ для організації педагогічного спілкування та взаємодії на уроці іноземної мови з урахуванням вікових особливостей учнів молодшої, середньої та старшої школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барбіна Є.С. Роль і функції педагогічної майстерності у системі професійної підготовки педагогічних кадрів / Є.С. Барабіна // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2001. №1. С. 26-34.
2. Бігич О.Б. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи / О.Б. Бігич. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2004. 278 с.
3. Болсун С. Розвиток педагогічної техніки вчителя: актуальність та значущість / С. Болсун // Початкова школа. 2000. №2. С. 50-51.
4. Вашкевич С. Педагогічна майстерність вчителя / С. Вашкевич // Освіта. 2000. №3. С. 3-5.
5. Власова О.І. Педагогічна психологія / О.І. Власова. Київ: Либідь, 2005. 399 с.
6. Выготский Л.С. Педагогическая психология. / Л.С. Выготский. Москва., 1996. 544 с.
7. Гальперин П.Я. К исследованию интеллектуального развития ребенка. / П.Я. Гальперин. Москва, 1990. 215 с.
8. Гальскова, Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам. / Н.Д. Гальскова. Москва, 2003. 223 с.
9. Гашкова В.П. Рольові ігри і завдання на уроці англійської мови в початкових класах / В.П. Гашкова // Іноземні мови в школі. 1986. №5. С.53-56.
10. Жаловага Г.В. Групова робота на уроках англійської мови / Г.В. Жаловага // Англійська мова та література. 2008. №7. С.16-22.
11. Задорожна Л. Педагогічні аспекти професійної підготовки майбутнього вчителя / Л. Задорожна // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2002. №4. С.79-85.
12. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе: Учебное пособие / И.А. Зимняя. Москва: Просвещение, 1991. 221 с.

13. Зимняя И.А., Ильинская Е.С. Психологический анализ урока иностранного языка. / И.А. Зимняя, Е.С. Ильинская // Иностранные языки в школе. 1985. №4. С. 25-30.
14. Зязюн І.А. Технологізація освіти в контексті удосконалення професійного розвитку особистості // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002. Збірник наукових праць до 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. Частина 2. Харків: «ОВС», 2002 С.28-43
15. Климов Е.А. Педагогический труд: психологические составляющие / Е.А. Климов. Москва: Академия, 2004. 240 с.
16. Козловська І.М., Пайкуш М.А. Формування професійної майстерності майбутнього вчителя як єдність інтегративного та диференційованого підходів в умовах ступеневої освіти / І.М. Козловська, М.А. Пайкуш // Вісн. Житомир. держ. пед. ун-ту. 2003. № 13. С. 66-71.
17. Кузь В. Модель учителя нової генерації / В. Кузь // Рідна школа. 2005. №9-10. С. 33-35.
18. Майборода В.К. Творча особистість учителя у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського / В.К. Майборода // Рідна школа. 1993. №9. С. 33-34.
19. Мартинова Р.Ю. Сучасні підходи та методи навчання іноземної мови / Р.Ю. Мартинова // Журнал. 2010. № 1-2. С. 50-55.
20. Маслікова І.В. Творчість як детермінанта духовної культури педагога / І.В. Маслікова // Управління школою. 2004. №36. С. 8-9.
21. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник для студентів вищих закладів освіти / Колектив авторів під керівництвом С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 1999. 220 с.
22. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 1999. 320 с

- 23.Островерхова Н. Педагогічна техніка — невід’ємна складова педагогічної майстерності вчителя / Н. Островерхова // Завуч (Шкільний світ). 2006. №1. С.8-11.
- 24.Палтишев М. Сучасний учитель: хто він? / М. Палтишев // Завуч (Шкільний світ). 2005. №28. С. 16-18.
- 25.Пассов Е.И. Урок иностранного языка в средней школе. / Е.И. Пассов. Москва, 1988. 193 с.
- 26.Пахомова Т.Г., Савицька Г.І. Викладання іноземної мови в початковій школі щодо введення нового стандарту початкової освіти. Методичні рекомендації /Т.Г. Пахомова, Г.І. Савицька. Черкаси: ЧОППОП, 2012. 20 с.
- 27.Педагогическая психология / Под ред. В. В. Давыдова. Москва: Педагогика-Пресс, 1999. 536 с.
- 28.Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.
- 29.Подольский А.И. Научное наследие П.Я. Гальперина и вызовы XXI века / А.И. Подольский // Национальный психологический журнал. 2017. №3(27). С. 9-20.
- 30.Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови / В. Редько// Рідна школа. 2011. № 8-9. С. 28-36.
- 31.Ситник О.П. Професійна компетентність вчителя / О.П. Ситник // Управління школою. 2006. №14. С. 2-9.
- 32.Соф’янц Е. Структура професійної компетентності сучасного педагога / Е. Соф’янц // Управління освітою. 2006. №17. С. 4-5.
- 33.Якобсон, П.М. Общение людей как социально-психологическая проблема. Москва: Знание, 1973. 40 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

План-конспект уроку французької мови для 1 класу.

Тема: Ca va bien. Au revoir!

Мета: Наприкінці уроку учні:

- дізнаються про те, як описати настрій на французькій мові
- розвинуть навички діалогічного мовлення
- вивчать нову лексику по темі (ça va? - ça va! au revoir! et toi?)
- Закріплять знання по вивченим темам

Тип уроку: Комбінований урок

Форма проведення: урок-гра.

Наочність та обладнання: комп'ютер, роздруківки, плакат, смайлики.

Хід уроку

№ з/п	Етапи Уроку	Методи та прийоми
I.	Організація початку уроку	<p>Salutation.</p> <p>P: Bonjour, les enfants! Je suis ravie de vous revoir.</p> <p>Commencement. (les questions avec les poupées)</p> <p>Comment ça va? (ça va...)</p> <p>Comment t'appelles-tu? (Je m'appelle...)</p> <p>(учні задають кожне питання один одному)</p>

		по колу)
II.	Мотивація навчальної діяльності	<p>Maintenant, regardez le video avec les enfants français. (відео Comment tu t'appelles ?)</p> <p>Qui parle dans ce video?</p> <p>Хто зображений на відео?</p> <p>Опрацювання Oui et Non</p>
III.	Актуалізація опорних знань	<p>На відео ви побачили французьких діток, які задають питання одне одному. Давайте теж спробуємо, а відповідати будемо французькою – Oui/Non</p> <p>P: Tu es une fille?</p> <p>E: Oui/Non</p> <p>P: Tu es un garçon?</p> <p>E: Oui/Non</p> <p>E1: Tu t'appelles Masha?</p> <p>E2: Oui/Non</p> <p>E1: Tu t'appelles Oleg?</p> <p>E2: Oui/Non</p>
IV.	Первинне закріплення знань	<p>P: Діти, то на якій мові ми щойно пробували розмовляти?</p> <p>E: На французькій.</p> <p>P: Давайте ще раз пригадаємо, що ми вже</p>

		<p>знаємо про цю мову і про країну Францію ?</p> <p>Е: Ми вже знаємо...</p> <p>Р: Правильно! Як спитати французькою: «Як тебе звати?»</p> <p>Е: Comment t'appelles-tu?</p> <p>(Учні стають у коло. Учитель/Учителька розпочинає гру — вітається з учнем/ученицею, який/яка стоїть поруч, наприклад: « Bonjour, Taras ! » Цей учень/Ця учениця вітається зі своїм сусідом/своєю сусідкою, наприклад: « Bonjour, Oleg ! » І так далі.)</p>
V.	Фізкультхвилинка	Пісня « Bonjour !»
VI.	Перевірка засвоєння знань.	<ul style="list-style-type: none"> • Повторення вивчених фраз <p>Учні стають у коло. Один учень/Одна учениця повертається до всіх спиною, слухає, хто до нього/неї говорить (слова « Salut, bonjour, ça va ? ») і за голосом намагається впізнати однокласника/однокласницю, що говорив/говорила. Якщо відгадав правильно, то наступним відвертається той, хто казав, а якщо не відгадав, то слухає ще раз інших учнів.</p>
VII.	Фізкультхвилинка	Пісня - Un km à pieds! + Henri Dès

VII.	Контроль і самоперевірка знань	<p><i>P: Alors, comment est-ce qu'on dit Як тебе звати?</i></p> <p><i>P: Ets, comment est-ce qu'on dit Як в тебе справи?</i> (учні отримують смайлики – їх завдання намалювати обличчя усміхнене чи похмуре)</p> <p><i>P: А зараз давайте приклеїмо смайлики з нашим настроєм на наші зошити!</i></p>
IX.	Підбиття підсумків уроку.	<p>(повторення вивчених за урок нових слів)</p> <p>Діти, що ми сьогодні робили на уроці</p> <p>Хто бажає зробити підсумок уроку?</p> <p>(учні по черзі перелічують, що виконувалося на уроці)</p>
X.	Рефлексія	<p><i>P: Avez vous aimé la leçon d'aujourd'hui?</i></p> <p><i>E: Oui.</i></p> <p><i>P: Vous avez été très actifs aujourd'hui. Merci pour votre attention !</i></p> <p><i>Au revoir!</i></p> <p><i>E: Merci! Au revoir!</i></p>

План-конспект уроку французької мови для 5 класу.

Тема: Les animaux**Мета:**

- сформулювати навички і вміння аудіювання і говоріння з теми;
- розширити знання учнів про тварин;
- розвинути пам'ять, догадку, логічне мислення учнів;
- виховати любов до тварин.

Наочність та обладнання: комп'ютер, картинки, презентація до уроку, відео, аудіозапис діалогів, емблеми, які роздаються учням за відповіді і підраховуються при оцінюванні.

Хід уроку

№ з/п	Етапи Уроку	Методи та прийоми
I.	Організація початку уроку	Salutation. P: Bonjour, les enfants! Essayez - vous! Comment ça va?
II.	Мотивація навчальної діяльності	Мовленнєва зарядка. Скоромовки: Cinq chiens chassent six chats. Son chat chante sa chanson. Le ver vert va vers le verre vert. Tortue tordue dors-tu, tortue tordue? (вчитель говорить, учні повторюють)
III.	Актуалізація опорних знань	Повторення назв тварин (презентація)
IV.	Первинне	Гра: Вчитель показує і називає тварину, якщо

	<p>закріплення знань</p>	<p>він називає вірно, то учні повторюють, а якщо ні, то виправляють.</p> <p>-C'est un tigre.</p> <p>- Oui, c'est un tigre.</p> <p>- C'est un chien.</p> <p>- Non, ce n'est pas un chien, c'est un chat.</p>
<p>V.</p>	<p>Перевірка засвоєння знань.</p>	<p>Робота з текстом «Mes animaux».</p> <p>Прочитати текст і написати назви тварин</p> <p>Bonjour, je m'appelle Jean. Je vais vous parler de mes animaux à la ferme; j'en ai beaucoup. J'ai des <input type="text"/> pour leurs oeufs, j'ai des <input type="text"/> J'ai des <input type="text"/> et des <input type="text"/> . Nous avons aussi des <input type="text"/> pour leur lait. J'ai aussi des <input type="text"/> dans ma chambre. Nous n'avons pas de <input type="text"/> Ma</p>

		sœur s'intéresse aux <input type="text"/> . Ma mère a un <input type="text"/> qu'elle adore.
VI.	Контроль і самоперевірка знань	<p>Exercice: vrai ou faux</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Le garçon s'appelle Jean. 2. Il habite à la ferme. 3. Il n'y a pas d'animaux à la ferme. 4. A la ferme il y a des poules. 5. Il n'y a pas de cochons à la ferme. 6. La mère de Jean a des poissons dans sa chambre. 7. Ils ont trois chevaux. 8. Sa sœur s'intéresse aux serpents. 9. Sa mère a un chien. 10. Elle adore son chat.
VII.	Фізкультхвилинка	<p>Vous travaillez bien mais il faut vous reposer un peu</p> <p>Ecoutez la chanson et dansez avec les animaux</p> <p>La chanson de Bob «Les cris des animaux»</p> <p>https://www.youtube.com/results?search_query=La+chanson+de+Bob+%C2%ABLes+cris+des+animaux%C2%BB</p>
VIII.	Активізація засвоєних знань	<p>Аудіювання:</p> <p>P: Ecoutez les dialogues et répondez aux questions. Faites vos dialogues.</p> <p>(учні прослуховують діалогів аудіо запису)</p> <p>-Tu as un animal ?</p> <p>- Oui, j'ai une tortue. Elle s'appelle Morla. Et toi ?</p>

		<p>- Oui, j'ai un chat. Il s'appelle Félix.</p> <p>- Quel est ton animal de compagnie préféré ?</p> <p>- Mon animal de compagnie préféré c'est le chien. Et le tien ?</p> <p>- C'est le hamster.</p> <p>P: De quels animaux parle-t-on?</p> <p>Et maintenant faites vos dialogues.</p> <p>(учні придумують та по черзі розповідають свої діалоги)</p>
IX.	Підбиття підсумків уроку.	<p>(повторення вивчених за урок нових слів)</p> <p>Діти, що ми сьогодні робили на уроці</p> <p>Хто бажає зробити підсумок уроку?</p> <p>(учні по черзі перелічують, що виконувалося на уроці)</p> <p>Вчитель задає домашнє завдання: Parlez de votre animal préféré.</p>
X.	Рефлексія	<p>P: Avez vous aimé la leçon d'aujourd'hui?</p> <p>Vous avez été très actifs aujourd'hui. Merci pour votre attention! Au revoir!</p>

План-конспект уроку французької мови для 9 класу.

Тема: La vie des adolescents.**Мета:**

- повторити й узагальнити вивчений матеріал по темі «Життя підлітків»;
- удосконалити вміння сприймати текст на слух з розумінням необхідної інформації;
- розвинути граматичні вміння та навички учнів;
- виховати в учнів культуру поведінки.

Наочність та обладнання: ілюстрації по темі, індивідуальні завдання, прислів'я.

Хід уроку

№ з/п	Етапи Уроку	Методи та прийоми
I.	Організація початку уроку	Salutation. P: Chers amis! Notre lecon aujourd'hui n'est pas ordinaire parce que ce sujet est tres actuel pour vous. Notre sujet de la lecon est «La vie des adolescents».
II.	Мотивація навчальної діяльності	Введення в іншомовне середовище: -En quel pays habitons-nous? -Nous sommes Ukrainiens, n'est-ce pas? -Est-ce que votre vie est tres interessante? (відповіді учнів) Бесіда з учнями:

		<p>-Regardez au tableau! Je pense que: «La vie est trop court pour se reveiller avec des regrettes» «Personne n’a dit que la vie serait facile» «Si tu as une deuxieme chance alors saisis la a deux mains» -Etes-vous d’accord avec ces phrases? -Comment pensez-vous, notre vie est vraiment courte et il faut utiliser chaque chance pour etre reussi? (відповіді учнів)</p>
III.	<p>Актуалізація опорних знань</p>	<p>Контроль домашнього завдання: Словниковий диктант: Життя підлітків- la vie des adolescents стиль життя- le style de la vie друзі- les amis сім’я- la famille школа- l’ecole здоров’я- la sante добробут- le bien-etre мир- le paix щастя- le bonheur довіра- la confiance хобі- le hobbys</p> <p>-Vous etes adolescents et vous avez ses preferences d’apres son gout. Dites-moi qu’est-ce que aimez-vous? Comment est votre vie? (учні розповідають про своє життя). -Qu’est-ce qu’il vous faut maintenant a votre age? (la famille, la maison, la santé, le bien-</p>

		<p>etre, la mere, le pere, le bonheur,l'ecole,les amis...).</p> <p>-Avez-vous beaucoup d'amis?</p> <p>-Comment doit-etre votre ami(e) ?</p> <p>-Quelles qualites doivent-etre dans votre ami(e)s? (розповіді учнів про своїх друзів).</p> <p>-Quels proverbes savez-vous de votre ami?</p> <p>(Учні пригадують прислів'я)</p> <p>«Dis-moi qui est ton ami et je te dirai qui tu es».</p> <p>«Les amis se reconnaissent dans le maleur».</p> <p>«Tels pere, tells fils».</p>
IV.	Первинне закріплення знань	<p>-Est-ce que les adolescent d'aujourd'hui sont tres disciplines, attentifs, bons?</p> <p>-Ya-t-il les mauvaises habitudes chez eux?</p> <p>Quelles habitudes ont-il? (учні відповідають)</p> <p>Вчитель звертає увагу на дошку, там написана нова лексика, учні перекладають та знаходять синоніми з вже активної лексики.</p> <p>Нові слова:</p> <p>L'alcool, Le tabac, La drogue, Faire du bruit après minuit, Crier, Interrompre les adultes qui parlent, Deranger qqn, L'internet.</p> <p>-L'internet c'est aussi une mauvaise habitude parce que vous y passez beaucoup de temps.</p> <p>Vous n'interessez pas la vie autour de vous,sauf l'internet. Toute la vie va se limiter par l'Internet.</p>

		<p>-D'après notre façon de la vie, nous pouvons choisir à quelles portes frapper?</p> <p style="text-align: center;">La vie La mort</p> <p>-C'est le choix sérieux pour vous. Pensez!, Qu'est-ce que choisissez-vous et écrivez. (учні письмово зображують свою думку)</p>
V.	<p>Перевірка засвоєння знань.</p>	<p>Аудіювання:</p> <p>Les adolescents commencent à consommer de la drogues à 15-17 ans dans les écoles durant les soirées et discothèques. Très souvent les ados touchent à la drogue pour la première fois par curiosité ou bien par "solidarité" avec la bande de copains. Ils cherchent de nouvelles sensations inconnues, la stimulation de l'imagination et des talents créatifs.</p> <p>En conséquence de la consommation régulière de la drogue, la personnalité vivante, active auparavant et intéressée par la vie, perd ses forces, son énergie et ses intérêts.</p> <p>Toute la vie se limiter dans le besoin de trouver la drogue et de la consommer.</p> <p>Vrai ou Faux</p> <p>faux 1. Les adolescents commencent à consommer de la drogues à 20 ans.</p> <p>vrai 2. Ce s'est passé dans les écoles durant les soirées et discothèques.</p> <p>vrai 3. Les ados touchent à la drogue pour la première fois par curiosité ou bien par «solidarité» avec la bande de copains.</p>

	<p>faux 4. Ils cherchent de nouvelles aventures.</p> <p>vrai 5. Apres la consommation reguliere de la drogue, la personnalite perd ses forces, son energie et ses interets.</p> <p>vrai 6. Toute la vie se limiter dans le besoin de trouver la drogue et de la consommer.</p> <p>Читання:</p> <p>-Maintenant vous avez le texte. Lisez le et continuez les phrases.</p> <p>Texte:</p> <p>L'adolescence c'est l'une des etapes de la vie les plus fascinantes et peut-etre aussi l'une des plus complexes. C'est une periode pendant laquelle les jeunes assument de nouvelles responsabilites et fond l'apprentissage de l'indpendance. Ils cherchent a affirmer leur identite. Le style de la vie – c'est la maniere de vivre – d'etre et de penser. C'est son comportement quotidien, sa facon de vivre autour et pour certaines valeurs. La vie des adolescents est tres interessante et active.</p> <p>Вправа:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. L'adolescence c'est l'une des etapes de la vie... 2. Dans cette periode les jeunes assument... 3. Ils cherchent a affirmer... 4. Le style de la vie – c'est la maniere... 5. C'est son comportement quotidien...
--	--

		6. La vie des adolescents est...
VI.	Контроль і самоперевірка знань	-Une mauvaise habitude est comme une mauvaise dent arrache-la (ecrivez vos mauvaises habitudes et jetez-les au dechet) (учні пишуть свої погані звички на листочках і викидають їх у кошик)
VII.	Підбиття підсумків уроку.	-De quoi nous avons parle a la lecon? -Qu'est qu'il vous faut pour etre heureux? -Comment nous devons vivre? (sans les mauvaises habitudes) Домашнє завдання: створити презентацію з теми «La vie des adolescents».
VIII.	Рефлексія	Et maintenant, je vous souhaite pour votre vie serait comme toutes les couleurs de l'arc-en-ciel: l'amour, les amis, le paix, la famille, la santé, les succes, le bonheur. Au revoir. Merci tout le monde.